

Od literatury do wartości

Piotr Ruciński

Od literatury do wartości

Uwagi o metaliterackiej,
paraliterackiej i metakrytycznej twórczości
Henryka Elzenberga

2015
WROCLAW

SCIENTIARUM PRIMITIAE – SERIES PHILOLOGICA

Rada naukowa

Krzysztof Huszcza (przewodniczący)

Bożena Koredczuk · Agnieszka Libura · Ewa Rychter

Artur Tworek · Anna Ursulenko · Jakub Wroński · Karol Zieliński

Vol. XII

Piotr Ruciński

Od literatury do wartości.

Uwagi o metaliterackiej, paraliterackiej
i metakrytycznej twórczości Henryka Elzenberga

Wrocław 2015

Recenzenci

dr hab. Dorota Heck, prof. UW

dr hab. Małgorzata Krakowiak

© Copyright by Quaestio and Piotr Ruciński, Wrocław 2015

ISBN 978-83-62571-86-4

ISSN 2299-4068

Quaestio

www.quaestio.com.pl

tel. (48) 784 614 124, e-mail: biuro@quaestio.com.pl

Pracę poświęcam pamięci Michała Żurobskiego (1987-2012)

Spis treści

Wstęp.....	9
Rozdział 1	
Recepcja <i>Prób kontaktu</i>	13
1.1. Recenzje prasowe, teksty popularyzatorskie	17
1.2. Teksty naukowe	24
Rozdział 2	
Elzenberg a krytyka literacka	31
2.1. Charakterystyka „sporu granicznego”	35
2.2. Udział Elzenberga w dyskusji metakrytycznej	44
2.3. Ogólna charakterystyka tekstów krytycznoliterackich	51
Rozdział 3	
W kręgu literackich zainteresowań Elzenberga	65
3.1. Pisarze polscy	70
3.1.1. Wacław Berent	70
3.1.2. Jan Kasprówic	76
3.1.3. Stefan Żeromski	78
3.1.4. Julian Tuwim	81
3.2. Rabindranath Tagore	85
3.3. Pisarze francuscy	92
3.3.1. Anatole France	95
3.3.2. Romain Rolland	99
3.3.3. Georges Duhamel	102
3.3.4. Paul Claudel	104
Rozdział 4	
Elzenberg a esej – esej Elzenberga	113
4.1. <i>Próby kontaktu</i>	117
4.2. Pojęcie eseju	121

4.3. Próba charakterystyki esejów Elzenberga	123
4.4. Żeromskiego „Sulkowski” oraz „Próby” Montaigne’a	133
Podsumowanie	143
Bibliografia	147